STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Latvių literatūra	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: dr. Laura Laurušaitė **Kitas (-i): dr.** Agnė Navickaitė-Klišauskienė, dr. Eglė Žilinskaitė-Šinkūnienė, dr. Vytautas Rinkevičius	VU FilF BKKI Baltistikos katedra

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
pirmoji	Pasirenkamasis

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
auditorinė	pavasario semestras	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Lietuvių filologijos ir latvių kalbos specializacijos studentams – išklausyti kursai „Latvių kalba 1–3“; kitiems studentams išankstinių reikalavimų nėra.	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):** *nėra*

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas		
Latvių literatūra – artima, bet kiek iš tiesų pažįstama? Todėl pirminis tikslas – supažindinti, padėti atrasti savitą kaimyninės tautos literatūrinę tradiciją. Be to, siekiama ugdyti gebėjimą suvokti latvių literatūrą kaip dinamišką kultūros procesą, kuriame susikerta nacionalinės tradicijos, europinės literatūros tendencijos ir istorinės patirtys. Aptarsime procesą nuo nacionalinių mitų ir modernizmo proveržių iki šiuolaikinės prozos bei poezijos eksperimentų. Lygindami lietuvių ir latvių literatūras, ieškosime ne tik bendrabaltiškų kultūros bruožų, bet ir netikėtų skirtumų. Kurse derinamas literatūros istorijos pažinimas, kūrinių interpretacija ir diskusijos apie literatūros santykį su istorija, kultūra. Latvių kalbos mokėti nebūtina.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	**Studijų metodai**	**Vertinimo metodai**
Studentai gebės dirbti komandoje, diskutuoti ir spręsti įvairius klausimus latvių literatūros tematika;	Įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija.	Kaupiamasis vertinimas: darbas per seminarus, pranešimas ir egzaminas
gebės analizuoti, apibendrinti ir kritiškai vertinti skirtingų laikotarpių literatūros procesus;	Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas, pranešimo parengimas ir pristatymas	
gebės apibūdinti pagrindinius latvių literatūros raidos etapus ir tuo metu kūrusius autorius, gebės diskutuoti apie šių autorių kūrinių reikšmę ir įtaką literatūros procesui	Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas	

	užduočių atlikimas, pranešimo parengimas ir pristatymas	
gebės analizuoti, interpretuoti ir vertinti perskaitytus latvių literatūros kūrinius, susieti juos su Latvijos istorijos ir kultūros reiškiniais	Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas, pranešimo parengimas ir pristatymas	
gebės apibrėžti ir analizuoti svarbiausius latvių literatūros etapus, palyginti juos, paaiškinti jų panašumus bei skirtumus	Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas, pranešimo parengimas ir pristatymas	
gebės įžvelgti latvistinę literatūrinę ar kultūrinę problemą ir ja parengti pranešimą	Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas, pranešimo parengimas ir pristatymas	
gebės viešai pristatyti pranešimą ir apginti savo nuomonę	Pristatymo rengimas	Pranešimas

Temos	**Kontaktinio darbo valandos**							**Savarankiškų studijų laikas ir užduotys**	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Užduotys**
1. **Latvių kultūros sistemos tapsmas** Vokiečių įtaka latvių kultūrai ir latviško kultūros kodo atsiradimas; daina – klasikinių baltų literatūrų vertybinis centras; jaunalatviai ir tautinis romantizmas; epinės literatūros pradžia: pirmasis latvių romanas ir A. Pumpuro epas *Lačplėsis* kaip nacionalinių, mitologinių ir folklorinių paradigmų konstrukcija.	2		2				**4**	**4**	Bendroji informacija, įvadiniai skaitiniai: A. Pumpuro epo *Lačplėsis* ir brolių Kaudzyčių romano *Matininkų laikai* ištraukos, aptarimas. Nacionalinio herojaus vaizdinio analizė epe, jo sąsajų su folkloru ir šiuolaikine kultūra aptarimas. Latvių ir lietuvių tautinių mitų palyginimas. Literatūra: Pumpurs A., Lāčplēsis (bet kuris leidimas) / Pumpuras, A. Lačplėsis, 1959. Gaižiūnas S., Kultūros tradicijos baltų literatūrose. XX a. paralelės ir kontaktai, 1989, psl. 53–60. Butkus V., Latvių literatūros eskizai: iki XIX a. pabaigos, 1998, psl. 9–25, 73–86. Berelis G., Latviešu literatūras vēsture. No pirmajiem

									rakstiem līdz 1999. gadam, 1999, psl. 13–25.
2. **Latvių literatūros kanono formavimosi pradžia XIX a. ir XX a. sandūroje** Modernios nacijos gimimas; artėjimas prie Europos literatūrinių procesų; profesionalaus rašytojo vaidmens susiformavimas; poslinkis nuo didaktikos link literatūriškumo; romantizmo, simbolizmo ir psichologinės prozos įsigalėjimas; neoromantinės asmenybės tapsmas; universalizmas kaip pasaulėvaizdžio principas.	2		4				**6**	**6**	Skirtingų literatūrinių maišto formų palyginimas: socialinis protestas, moters emancipacija, individo konfliktas su visuomene. Literatūros kūrinių skaitymas ir aptarimas (pasirinktinai: Rainis, Aspazija, Rūdolfas Blaumanis, Janis Puorukas, Eduardas Veidenbaumas). Rainio ir Aspazijos kūrybinių bei visuomeninių laikysenų palyginimas. R. Blaumanio prozos veikėjų pasirinkimų ir moralinių dilemų aptarimas. Literatūra: Hausmanis V., Briedis R., *Latviešu literatūras vēsture,* 1 tomas, 1998, psl. 181–198. Berelis G., *Latviešu literatūras vēsture. No pirmajiem rakstiem līdz 1999. gadam*, 1999, psl. 25–50. Gaižiūnas S., „Janio Rainio dvasinio likimo linija: tarp šiaurės ir pietų“, Janis Rainis, *Poezija. Dramos*, sud. Kęstutis Nastopka, 1998, psl. 755–779.
3. **Tarp žemės ir miesto: nepriklausomos Latvijos literatūrinė vaizduotė** Tarpukario literatūros estetinių krypčių ir pasaulėvaizdžių įvairovė. Kaimo kaip kultūrinės atminties ir tautinės tapatybės atramos vaizdinys Edvarto Virzos kūryboje. Modernus miestas, gatvės gyvenimas, socialiniai paribiai ir nauja poetinė kalba Aleksandro Čako poezijoje. Tradicijos ir modernybės įtampa, literatūros ryšiai su Europos avangardu.	2		4				**6**	**6**	Kaimo ir miesto vaizdinių palyginimas tarpukario literatūroje. A. Čako mietiškoji poezija ir E. Virzos *Straumėnai* (ištraukos). Literatūrinės Rygos pažinimas pasitelkiant tekstų fragmentus ir miesto kultūros kontekstus. Literatūra: Hausmanis V., Briedis R., *Latviešu literatūras vēsture*, 2 tomas, 1999, psl. 58–76. Berelis G., *Latviešu literatūras vēsture. No pirmajiem rakstiem līdz 1999. gadam*, 1999, psl. 67–74, 84–99. Nastopka K., *Lietuvių ir latvių literatūrų* ryšiai, 1971*,* psl. 327–348.
4. **Literatūra nelaisvėje: prisitaikymas, pasipriešinimas ir gyvenimas svetur** Sovietinė ideologija ir literatūros kontrolė. Socrealizmo normos, Ezopo kalba. Poetiniai eksperimentai (I.	2		4				**6**	**6**	Latvių autorių kūrinių skaitymas ir aptarimas (pasirinktinai: Imantas Zieduonis, Albertas Belas, Regina Ezera; Dzintaras Suodumas, Zenta Maurinia).

Ziedonis), prozos modernėjimas (A. Belas). Egzodo literatūra: prarastų namų, atminties, kalbos ir tapatybės klausimai. Baltiškosios tapatybės atramos išeivijoje; Niujorko latvių poetų literatūrinė grupė „Pragaro virtuvė“ („Elles ķēķis“).									Literatūros ir ideologijos santykio analizė remiantis pasirinktais sovietmečio bei egzodo tekstais. Diskusija apie rašytojo laisvę ir atsakomybę. Literatūra: Berelis G., *Latviešu literatūras vēsture. No pirmajiem rakstiem līdz 1999. gadam*, 1999, psl. 105–130, 149–181. Gaižiūnas S., *Baltų Faustas ir Europos literatūra*, 2002, psl. 616–626. Laurušaitė L., *Tarp nostalgijos ir mimikrijos: lietuvių ir latvių pokario išeivijos romanai*, 2015, psl. 134–157.
5. **Latvių literatūra atkūrus nepriklausomybę: įvairovės ir eksperimentų arena** Pagrindiniai latvių literatūros proceso dalyviai prozininkai; ryškiausi debiutantai; „niūriosios undinės“; tradicijos lūžis ir postmodernistiniai eksperimentai; Sibiro patirtys literatūroje; grįžtanti latvių egzodo kūryba ir vieningo latvių literatūros lauko susiformavimas.	2		4				**6**	**6**	Pasirinktų XX a. pabaigos latvių prozos kūrinių analizė, nagrinėjant tradicinio pasakojimo transformacijas, naujas temas ir meninės raiškos eksperimentus. Diskusija apie lūžio laikotarpio latvių poeziją ir prozą (pagrindinius autorius ir jų kūrybos bruožus), kino filmų literatūriniais motyvais peržiūra ir aptarimas (pasirinktinai: „Aukso žirgas“, „Bilė“, „Motinos pienas“, „Jelgava'94“ ar kt.). Literatūra: Cimdiņa, A., *Jaunākā latviešu literatūra: žanru pārskati, teorija un kritika,* 2007, psl. 10–40. Vaičekauskaitė-Stepukonienė I., *Naujasis lietuvių ir latvių romanas: raidos tendencijos 1988-2000-taisiais*, 2006, psl. 139–157. Berelis G., *Postmodernisms un latviešu literatūra*, 2001, 92–101.
6. **Poezija, keičianti kalbą: nuo tradicijos iki šiuolaikinio eksperimento** Latvių poezijos raida nuo modernistinių ieškojimų iki naujausių tendencijų. Poetinės kalbos laisvėjimas, verlibro tradicija, ironija, kasdienybės estetika ir socialinė kritika. Lietuviškų aspiracijų poetai (Uldis Bērzinis, Knutas Skujeniekas, Pēteras	2		4				**6**	**6**	Savarankiški poezijos skaitiniai ir jų aptarimas auditorijoje. Poetinės kalbos, ritmo, vaizdinių, ironijos ir kasdienybės estetikos analizė. Latvių poezijos vertimų į lietuvių kalbą aptarimas. Filmo apie K. Skujenieką ir V. Braziūną „Arčiau žemės anapus upės“ peržiūra ir

Brūveris, Juris Kruonbergas). Poezija kaip kalbinio eksperimento, asmeninės patirties ir visuomenės refleksijos forma (Karlis Vērdinis, Arvis Vigulas, Artis Uostupas).									aptarimas su filmo režisiere V. Jonkute.
7. **Literatūrinių paradigmų kaita XXI a. latvių literatūroje** Postmodernizmo įsigalėjimas; žanrų irimas; intertekstualumas latvių literatūroje; kūniškumo prioritetas; masinės kultūros invazija; šiuolaikinės latvių prozos žanrinė, teminė ir stilistinė įvairovė.	2		6				**8**	**10**	Literatūros kūrinių skaitymas (pasirinktinai: Nuora Ikstena, Andris Kalnuozolas, Maris Bērzinis ir kt.). Diskusija „Ar šiuolaikinė literatūra dar turi ribas?“ apie literatūrines provokacijas, žanrų eksperimentus ir besikeičiančius skaitytojo lūkesčius. Literatūra: Vērdiņš K. (sudarytojas), *Latviešu literatūra 2007–2015*, 2018, psl. 15–29. Berelis G., *Neēd šo ābolu. Tas ir mākslas darbs. Postmodernisms un latviešu literatūra*, 2001, p. 212–238. Ceplis R., *Latviešu literatūra 2000-2006*, 161–170.
8. **Istorijos perrašymas šiuolaikinių latvių romanų serijoje „Mes. Latvija, XX amžius“ (2014–2018)** Nacionalinė istorija grožine forma; latviškosios tapatybės permąstymas; biografinių romanų reikšmė; grįžimas prie realistinio pasakojimo.	2		2				**4**	**4**	Diskusija apie grožinės literatūros galimybes papildyti, permąstyti ar kvestionuoti oficialiąją istoriją. Probleminė užduotis: „Ką apie XX amžių papasakoja romanas ir ko nepasako istorijos vadovėlis?“ Latvių ir lietuvių istorinės atminties literatūros paralelių paieška. Literatūra: Gūtmane, Z., Kuduma A., „Vēsturiskais pagrieziens“, in: Ostups A. (sudarytojas), *Latviešu literatūra* 2016–2024, p. 33–40.
9. **Šiuolaikinė latvių (e)migracijos proza kaip kintančio baltų mentaliteto liudininkė** Migracija ir mobilumas kaip šiuolaikinės literatūros temos. Tautinės tapatybės transformacijos ir nomadinės savimonės formavimasis. Savos ir svetimos kultūros stereotipai, etniniai įvaizdžiai ir jų dekonstrukcija. Latvių ir lietuvių (e)migracijos prozos paralelės.			2				**2**	**4**	Kūrinių fragmentų skaitymas (Vilis Lacytis, Andra Manfeldė, Laima Kota). Lyginamoji užduotis: latvių ir lietuvių emigracijos prozos pavyzdžių sugretinimas, atkreipiant dėmesį į tautinių charakterių vaizdavimą, kultūrinius konfliktus. Literatūra: Laurušaitė L., *Literatūra, mobilumas, imago. Lietuvių ir latvių XXI a. (e)migracijos patirtys*, 2019, psl. 143–159.

10. Pranešimo rengimas.								**15**	
11. Pasiruošimas egzaminui, egzamino laikymas.								**15**	Per seminarus nagrinėtos literatūros peržvalga, kurso kartojimas.
Iš viso	**16**		**32**				**48**	**82**	

Vertinimo strategija	**Svoris proc.**	**Atsiskaitymo laikas**	**Vertinimo kriterijai**
Kaupiamasis vertinimas; minimalus išlaikymo slenkstis – 45% taškų.			
Egzaminas	50	Modulio pabaigoje	Egzaminą sudaro 2 atvirojo tipo klausimai, į kuriuos studentas turi pateikti atsakymą remdamasis kurso programa.
Pranešimas pasirinkto autoriaus kūrybos tema (apie 15 min.)	30	Pasirinktu metu	Kurso pradžioje duodamas temų sąrašas. Pranešimas vertinamas pagal šiuos kriterijus: Pranešimo struktūra: 1 balas pranešimo struktūra aiški ir logiška, yra visos reikiamos dalys (įvadas, dėstymas, išvados, literatūros ir šaltinių sąrašas); Pranešimo koncepcija (įvadas): 1 balas pagrįstas temos pasirinkimas, aiškiai suformuluotas tikslas ir uždaviniai; Turinys: 5 balai tema atskleista išsamiai, remiamasi naujausia literatūra, nėra dalykinių klaidų, visi teiginiai pagrįsti, iliustruoti pavyzdžiais; Išvados: 1,5 balo išvados pagrįstos; Minties rišlumas: 0,5 balo mintys dėstomos rišliai, logiškai ir aiškiai; Komunikaciniai aspektai (kontaktas su publika): 0,5 balo kalba, mimika ir gestai orientuoti į klausytoją, pranešėja(s) bendrauja su publika, atsako į užduotus klausimus, diskutuoja; Kalba: 0,5 balo dėstoma moksliniu stiliumi, kalbos priemonės vartojamos taisyklingai.
Darbas per seminarus	20	Visą semestrą	2 taškai: aktyviai dalyvauja diskusijose, tinkamai atsako į klausimus, tinkamai formuluoja mokslo problemas ir klausimus auditorijai. 1 taškas: dalyvauja diskusijoje, tinkamai atsako į užduodamus klausimus. 0 taškų: diskusijoje nedalyvauja.
Rengiant pranešimą ir / ar rašto darbą, galioja akademinio sąžiningumo ir etiško darbo su GDI principai (žr. Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Generatyvinio dirbtinio intelekto naudojimo gaires). Jeigu rengdamas (-a) pranešimą ir / ar rašydamas (-a) rašto darbą studentas (-ė) naudojo GDI, tai pristatydamas (-a) pranešimą arba rašto darbą tekste privalo aiškiai nurodyti, kaip, kokiems tikslams GDI buvo naudotas. Vertindamas pranešimą ir / ar rašto darbą, dėstytojas turi teisę žodžiu ir / arba raštu patikrinti studento (-ės) darbo autorystę. Studentui (-ei) negebant paaiškinti savo pranešimo turinio arba rašto darbo teksto, negebant atsakyti į su pateiktu pranešimu ar tekstu susijusius konkrečius klausimus, galima darbą laikyti parengtu nesąžiningai.			

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
1. Nastopka K.	1971	*Lietuvių ir latvių literatūrų ryšiai*		Vilnius: Vaga
2. Gaižiūnas S.	1989	*Kultūros tradicijos baltų literatūrose. XX a. paralelės ir kontaktai*		Vilnius: Vaga
3. Butkus V.	1998	*Latvių literatūros eskizai: iki XIX a. pabaigos*		Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla
4. Hausmanis V., Briedis R.	1998	*Latviešu literatūras vēsture*	1 tomas	Rīga: Zvaigzne ABC
5. Hausmanis V., Briedis R.	1999	*Latviešu literatūras vēsture*	2 tomas	Rīga: Zvaigzne ABC
6. Berelis G.	1999	*Latviešu literatūras vēsture. No pirmajiem rakstiem līdz 1999. gadam*		Rīga: Zvaigzne ABC
7. Hausmanis V., Briedis R.	2001	*Latviešu literatūras vēsture*	3 tomas	Rīga: Zvaigzne ABC
8. Berelis G.	2001	*Neēd šo ābolu. Tas ir mākslas darbs. Postmodernisms un latviešu literatūra*		Rīga: Atēna
9. Gaižiūnas S.	2002	*Baltų Faustas ir Europos literatūra*		Panevėžys: Baltoskandijos akademija
10. Vaičekauskaitė-Stepukonienė I.	2006	*Naujasis lietuvių ir latvių romanas: raidos tendencijos 1988-2000-taisiais*		Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla
11. Cimdiņa A. (sudarytoja)	2007	*Jaunākā latviešu literatūra: žanru pārskati, teorija un kritika*		Rīga: ŠU leidykla
12. Ceplis, R.	2007	*Latviešu literatūra 2000-2006*		Rīga: Valters un Rapa
13. Laurušaitė L.	2015	*Tarp nostalgijos ir mimikrijos: lietuvių ir latvių pokario išeivijos romanai*		Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
14. Ostups A. (sudarytojas)	2026	*Latviešu literatūra 2016–2024*		Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts
15. Vērdiņš K. (sudarytojas)	2018	*Latviešu literatūra 2007-2015*		Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts
16. Laurušaitė L.	2019	*Literatūra, mobilumas, imago. Lietuvių ir latvių XXI a. (e)migracijos patirtys*		Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
Papildoma literatūra				
16. Cimdiņa A.	2000	*Teksts un klātbūtne*		Rīga: Jumava
17. Lūse D.	2000	*Latviešu trimdas proza*		Rīga: Jumava
18. Hausmanis V., Kalnačs B.	2004	*Latviešu drāma 20. gadsimta pirmā pusē*		Rīga: Zinātne

19. Briedis R.	2006	*Latviešu literatūras hronika sastatījumā ar notikumiem pasaulē un Latvijā 1888-1944*	1 tomas	Rīga: Valters un Rapa
20. Briedis R.	2006	*Latviešu literatūras hronika sastatījumā ar notikumiem pasaulē un Latvijā 1945-2005*	2 tomas	Rīga: Valters un Rapa
21. Cimdiņa A.	2006	*Dzīve tekstā. Raksti par literatūru*		Rīga: Atēna
22. Lūse D.	2008	*Latviešu literatūra un 20. gadsimta politiskās kolīzijas*		Rīga: Valters un Rapa
23. Kalnačs B., Sprindytė J., Undusk J. (eds)	2009	*300 Baltic Writers: Estonia, Latvia, Lithuania: a reference guide to authors and their works*		Vilnius: Institute of Lithuanian Literature and Folklore
24. Lāms O., Cimdiņa A.	2010	*Lāčplēša ceļš pasaulē: latviešu eposs un Eiropas eposu tradīcijas*		Rīga: Zinātne
25. Kalnačs B.	2011	*Baltijas koloniālā drāma. Modernialitāte, koloniālisms un postkoloniālisms latviešu, igauņu un lietuviešu dramaturģijā*		Rīga: LFMI
26. Butkus V., Jonkutė V. (sudarytojai)	2015	*Baltiška, tautinė, regioninė savimonė baltų literatūrose ir kultūrose / Baltiskā, tautiskā, reģionālā pašapziņa baltu literatūrās un kultūrās / Baltic, national, regional identity in Baltic literatures and cultures:* straipsnių rinkinys		Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
27. Gūtmane Z.	2019	*Totalitārisma traumu izpausmes Baltijas prozā*		Rīga: LU literatūras, folkloras un mākslas institūts

Atnaujinta: 2026-11-04